

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 2. september 2009
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2009-740-0381
Dok.: MSP40688

Udkast til
Forslag
til
Lov om ændring af retsplejeloven,
lov om Domstolsstyrelsen og lov om retsafgifter

(Dommeruddannelse, transmission af tekst under retsmøder, fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed og retsafgifter)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse ..., som ændret ved ..., foretages følgende ændringer:

1. § 19, stk. 4, affattes således:

”Stk. 4. Ved Tinglysning retten kan præsidenten meddele andre personer bemyndigelse til at behandle tinglysningssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder.”

2. § 32, stk. 1, 2. pkt., ophæves.

3. I § 32, stk. 1, 5. pkt., der bliver til 4. pkt., ændres »1. og 4. pkt.« til: »1. og 3. pkt.«.

4. I § 32 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Retten kan på ethvert tidspunkt forbyde advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og personer, der er omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4, at transmittere tekst under retsmødet. Afgørelsen træffes ved kendelse. For andre personer er det under retsmøder forbudt at transmittere tekst, medmindre retten undtagelsesvis tillader det.«

Stk. 3-5 bliver herefter til stk. 4-6.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

5. I § 32, stk. 4, 2. pkt., der bliver til stk. 5, 2. pkt., ændres »stk. 1, 3.-5. pkt.« til: »stk. 1, 2.-4. pkt.«.

6. I § 32, stk. 5, 2. pkt., der bliver til stk. 6, 2. pkt., ændres »stk. 1, 3. pkt.« til: »stk. 1, 2. pkt.«.

7. I § 32 b, stk. 1, ændres »§ 32, stk. 1, 1.-3. pkt., og stk. 4 og 5« til: »§ 32, stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3, 3. pkt., stk. 5 og 6«, og »§ 32, stk. 1, 4. pkt.« ændres til: »§ 32, stk. 1, 3. pkt. og stk. 3, 1. pkt.«

8. § 44 b, stk. 1, affattes således:

”§ 44 b. Justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer eller byretsdommer ud over det antal dommere, der i §§ 5 og 9 er fastsat for landsretterne og byretterne.”

9. I § 44 b, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »landsrettens præsident«: »eller byrettens præsident«.

10. I § 54 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. På ansøgerens anmodning indbringer Domstolsstyrelsen afslag på ansættelse af en ansøger, der tidligere har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, for Den Særlige Klageret.«

Stk. 3-5 bliver herefter til stk. 4-6.

11. I § 54 a, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »stk. 1 og 2« til: »stk. 1-3«.

12. I § 130, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»Justitsministeren kan fastsætte regler om sagsbehandling i sager om advokatvirksomhed med henblik på opfyldelsen af Det Europæiske Fællesskabs vedtagelser.«

13. I § 151, stk. 1, 4. pkt., ændres ”stk. 1 og 3” til: ”stk. 1, 3 og 4”.

14. I § 325, stk. 4, indsættes efter 2. pkt.:

»I sager om ægteskab eller forældremyndighed, jf. kapitel 42, kan ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige også anvendes.«

§ 2

I lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen, som ændret senest ved § 3 i lov nr. 181 af 28. februar 2007, foretages følgende ændringer:

1. I § 4, *stk. 1, 3 og 8*, ændres »det øvrige juridiske personale« til: »det øvrige akademiske personale«.

§ 3

I retsafgiftsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret senest ved lov nr. 487 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 19 indsættes som 2. pkt.:

»Opkrævning af afgiften kan undlades, hvis overskridelsen af 3 måneders fristen hverken skyldes rekvirentens eller rekviritus' forhold.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2010, jf. dog *stk. 2*.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 14, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele.

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Ændring af retsplejelovens bestemmelser om dommeruddannelse mv.	6
2.1. Indledning.....	6
2.2. Byretskonstitutioner mv.....	7
2.2.1. Gældende ret	7
2.2.2. Lovforslagets udformning	8
2.3. Tidsbegrænset ansættelse som dommerfuldmægtig	9
2.3.1. Gældende ret	9
2.3.2. Lovforslagets udformning	10
2.4. Bemyndigelse af andre akademikere end dommerfuldmægtige til at behandle tinglysningssager.....	11
2.4.1. Gældende ret	11
2.4.2. Lovforslagets udformning	12
2.5. Ændring af sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse	13
2.5.1. Gældende ret	13
2.5.2. Lovforslagets udformning	14
3. Transmission af tekst under retsmøder	15
3.1. Gældende ret	15
3.2. Lovforslagets udformning	17
4. De økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed	18
4.1. Gældende ret og den nuværende ordning	18
4.2. Lovforslagets udformning	20
5. Retsafgift i fogedsager – undtagelse til 3-månedersreglen	21
5.1. Gældende ret	21
5.2. Lovforslagets udformning	22
6. Ikrafttrædelsestidspunkt	23
7. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv. ...	24
8. Hørte myndigheder mv.	24
9. Sammenfattende skema	24

1. Indledning

1.1. Lovforslaget går ud på at give mulighed for byretskonstitutioner i uddannelsesøjemed og tidsbegrænset ansættelse af dommerfuldmægtige med henblik på at justere dommeruddannelsen i lyset af de krav, som domstolenes opgave og rolle stiller, samt de krav, som medarbejderne stiller til domstolene som arbejdsplads. Da der har vist sig behov for at ansætte andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige ved Tinglysning retten, har lovforslaget endvidere til formål at præcisere i retsplejeloven, at de pågældende medarbejdere kan bemyndiges til at behandle alle tinglysningssager ved Tinglysning retten, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Herudover har lovforslaget til formål at

ændre sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse, så bestyrelsen afspejler, at der er andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige ved retterne. Der henvises til pkt. 2 nedenfor.

1.2. Formålet med lovforslaget er endvidere at begrænse forbuddet mod at sende tekstbeskeder under retsmøder i retsplejelovens § 32, så det som udgangspunkt bliver tilladt for advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister at sende tekstbeskeder under retsmøder. Hensigten er, at personer, der som led i varetagelsen af deres arbejde under retsmødet har behov for at kunne sende tekstbeskeder via mobiltelefoner mv., skal have mulighed for det, uden først at anmode retten om tilladelse. Retten skal dog kunne forbyde også disse personer at sende tekstbeskeder efter en konkret risikovurdering. Denne del af lovforslaget bygger på anbefalinger fra en arbejdsgruppe, der er nedsat af Domstolsstyrelsen. Der henvises til pkt. 3 nedenfor.

1.3. I lovforslaget foreslås det endvidere at videreføre den nuværende ordning for samlevende med hensyn til de økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed. Det betyder, at en ansøger, der er samlevende og søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed, fortsat vil kunne vælge at søge om fri proces til en sag om f.eks. forældremyndighed over et barn fra et tidligere samlivsforhold efter de økonomiske betingelser, der gælder for enlige. Der henvises til pkt. 4 nedenfor.

1.4. Med lovforslaget foreslås det desuden at give domstolene mulighed for at undlade opkrævning af den fornyede retsafgift, der efter retsafgiftslovens § 19 skal betales, når kreditor fremsætter en anmodning om et nyt retsforfølgesskridt i en fogedsag senere end 3 måneder efter sagens start. Efter forslaget er betingelsen for at undlade opkrævning, at overskridelsen af fristen hverken skyldes rekvirentens eller rekviritus' forhold. Forslaget sigter navnlig på den situation, hvor fogedretten er nødt til at beramme sagen efter udløbet af 3-måneders fristen. Der henvises til pkt. 5 nedenfor.

1.5. Formålet med lovforslaget er endelig at skabe hjemmel til at gennemføre art. 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked (servicedirektivet) i dansk ret. Servicedirektivet skal være gennemført i dansk ret senest den 28. december 2009. Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12.

2. Ændring af retsplejelovens bestemmelser om dommeruddannelse mv.

2.1. Indledning

Domstolsreformens vedtagelse og gennemførelse skabte behov for at overveje den nuværende karrierestruktur for domstolsjurister. Domstolsstyrelsen nedsatte derfor et udvalg i efteråret 2006, der fik til opgave at bidrage til de overordnede visioner for et samlet karriere- og kompetenceudviklingsforløb fra rekruttering til pensionering for at lægge op til en bred debat om en ny karrierestruktur, der kan imødekomme de udfordringer, som domstolene står over for efter domstolsreformens gennemførelse. Visionsudvalget for Domstolsjurister afgav en rapport i september 2007 med et idékatalog til konkrete ændringsforslag og nye tiltag inden for karriere- og kompetenceudvikling for domstolsjurister. Rapporten er tilgængelig på Domstolsstyrelsens hjemmeside.

På baggrund af anbefalingerne fra Visionsudvalget har Domstolsstyrelsen valgt at iværksætte en række initiativer, der skal sikre:

- At domstolene til stadighed kan tiltrække de bedste jurister,
- et mere åbent og gennemsigtigt karriereforløb, hvor det er naturligt at ”gå ind og ud” af Danmarks Domstole,
- at den enkeltes faglighed til stadighed udvikles gennem løbende efteruddannelse og kompetenceudvikling, og
- at den enkelte løbende modtager konstruktiv feedback og evaluering.

Gennemførelse af de initiativer, som Domstolsstyrelsen har valgt at iværksætte, forudsætter, at retsplejeloven ændres, således at der bliver mulighed for konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed og tidsbegrænset ansættelse af dommerfuldmægtige. Disse ændringer omtales i pkt. 2.2 og pkt. 2.3 nedenfor.

Herudover har Domstolsstyrelsen anmodet om, at det bliver præciseret i retsplejeloven, at andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle sager ved Tinglysningsretten, når der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Domstolsstyrelsen har endvidere anmodet om, at sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse kommer til at afspejle, at der er ansat andre akademikere end jurister ved retterne. Disse ændringer omtales nærmere i pkt. 2.4 og pkt. 2.5 nedenfor.

2.2. Byretskonstitutioner mv.

2.2.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 44 b kan justitsministeren meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer i uddannelsesøjemed, men der er efter de gældende regler ikke hjemmel til konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed.

Om beskikkelse som landsdommer i uddannelsesøjemed bestemmer § 44 b, stk. 1, at justitsministeren kan meddele midlertidig beskikkelse som landsdommer ud over det antal dommere, der i § 5 er fastsat for landsretterne. Efter stk. 2 meddeles beskikkelsen for en tidsbegrænset periode på indtil 1 år. Under særlige omstændigheder og efter indstilling fra landsrettens præsident kan justitsministeren forlænge beskikkelsen ud over 1 år.

Dommerudnævnelsesrådet afgiver indstilling til justitsministeren om besættelse af stillinger som midlertidigt beskikket dommer i henhold til § 44 b, jf. retsplejelovens § 43 a, stk. 1, nr. 6.

Retsplejelovens § 44 b skal ses i sammenhæng med § 42, stk. 4, hvorefter beskikkelse som landsdommer eller dommer i en byret, Sø- og Handelsretten eller Tinglysning retten i reglen kræver, at den pågældendes egnethed som dommer har været bedømt i landsretten.

Retsplejelovens § 44 b blev indføjet ved lov nr. 402 af 26. juni 1998. Ifølge bestemmelsens forarbejder omfatter bestemmelsen uddannelseskonstitutioner i landsretten, ligesom bestemmelsen forudsættes anvendt til at fremme vekselvirkningen mellem domstolene på den ene side og navnlig retsvidenskaben og advokatgerningen på den anden side. Det følger endvidere af forarbejderne, at bestemmelsen nødvendiggør bevillingsmæssig dækning på finansloven, og at det af administrative årsager ikke er muligt at angive det præcise antal dommere i retsplejeloven, jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A, side 865. Ifølge pkt. 2.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslog Justitsministeriet, at der udover de daværende 11 konstitutionsstillinger blev oprettet yderligere 7 konstitutionsstillinger, så der er i alt 18 konstitutionsstillinger i landsretterne. Justitsministeriet forudsatte endvidere, at der ville ske en gradvis opnormering af landsretterne, således at Domstolsstyrelsen i samarbejde med landsretspræsidenterne løbende følger udviklingen og kan lade

spørgsmålet indgå i de årlige finanslovsforhandlinger, jf. FT 1997-1998, 2. samling, tillæg A, side 823 f.

Retsplejelovens § 44 b skal således også ses i sammenhæng med finanslovens bestemmelser om konstitutioner.

Efter tekstanmærkning nr. 101 A på finansloven for finansåret 2009 kan justitsministeren efter reglerne i retsplejelovens § 44 b og § 44 c efter indstilling fra Dommerudnævnelserådet, jf. retsplejelovens § 43 a, meddele midlertidig beskikkelse af yderligere indtil 6 advokater, byretsdommere mv. som landsdommere.

2.2.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen ønsker at kunne tilbyde både dommerfuldmægtige og andre jurister, herunder advokater, mulighed for et konstitutionsforløb i byretten. Hensigten med et sådan konstitutionsforløb er at skabe et mere åbent og gennemsigtigt karriereforsløb, hvor det er naturligt at ”gå ind og ud” af Danmarks Domstole. Hensigten er også at styrke mulighederne for løbende efteruddannelse og kompetenceudvikling, der sikrer, at den enkelte løbende modtager konstruktiv feedback og evaluering.

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at en konstitution i byretten i særlig grad og forud for en eventuel konstitution i landsretten vil kunne belyse den pågældende jurists evner for retsledelse og forligsmægling. Byretskonstitution vil dermed kunne udgøre et godt supplement til en uddannelseskonstitution i landsretten.

Det er Domstolsstyrelsens hensigt, at konstitutionsperioden i byretten skal have en varighed af 4 måneder, der gennemføres ved én byret. I konstitutionsperioden skal den konstituerede følge to evalueringsdommere i hver to måneder. Ved afslutningen af konstitutionsperioden afgiver byrettens præsident en udtalelse om den konstitueredes kvalifikationer, herunder den konstitueredes egnethed som dommer. Byretspræsidentens udtalelse udfærdiges på grundlag af udtalelser fra de to evalueringsdommere.

Da der ikke er hjemmel til konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed efter de gældende bestemmelser i retsplejeloven, foreslår Domstolsstyrelsen, at retsplejelovens § 44 b udvides til at også at omfatte konstitution som byretsdommer. Domstolsstyrelsen finder det mest hensigtsmæssigt, at konstitution som byretsdommer i uddannelsesøjemed på

tilsvarende vis som konstitution som landsdommer i uddannelsesøjemed sker efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, jf. retsplejelovens § 43 a.

Justitsministeriet kan tilslutte sig Domstolsstyrelsens anbefaling af, at retsplejelovens § 44 b ændres, så der bliver mulighed for byretskonstitutioner i uddannelsesøjemed. Det foreslås derfor, at retsplejelovens § 44 b, stk. 1, nyaffattes, så der bliver mulighed for både byretskonstitutioner og landsretskonstitutioner i uddannelsesøjemed. Som hidtil forudsættes bestemmelsen også anvendt med henblik på at fremme vekselvirkningen mellem domstolene på den ene side og navnlig retsvidenskaben og advokatgerningen på den anden side.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 8 og 9, og bemærkningerne hertil.

2.3. Tidsbegrænset ansættelse som dommerfuldmægtig

2.3.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 54 a, stk. 1, indbringer Domstolsstyrelsen sager om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig for Den Særlige Klageret. Afskedigelse uden ansøgning efter § 54, stk. 2, 2. pkt., sker dog administrativt (afskedigelse ved omordning af domstolene).

Det følger endvidere af § 54 a, stk. 2, at hvis der fremsættes indsigelse mod en varslet ændring af tjenestested, indbringer Domstolsstyrelsen sagen for Den Særlige Klageret. Indsigelse skal fremsættes senest 14 dage efter, at den pågældende har fået varsel om det nye tjenestested.

Sager efter stk. 1 og 2 forelægges for klageretten af Domstolsstyrelsen. Den, sagen angår, skal herefter have lejlighed til skriftligt at fremkomme med sine bemærkninger. Fremsætter den pågældende begæring herom, eller gør sagens beskaffenhed det påkrævet, træffer klageretten dog beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidig bestemmelse om, hvorvidt denne skal ske for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om hovedforhandlingen træffes i øvrigt af klagerettens formand i overensstemmelse med de regler, som gælder for hovedforhandling af borgerlige sager i 1. instans med de fornødne lempelser. Fremsætter den pågældende begæring herom, kan klagerettens formand beskikke den pågældende en advokat, jf. § 54 a, stk. 3.

Klageretten træffer afgørelse ved dom, der afsiges i et offentligt retsmøde, jf. § 54 a, stk. 4. Dommen kan indbringes for Højesteret af parterne efter reglerne om anke af borgerlige sager, jf. stk. 5.

2.3.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har oplyst, at styrelsen som endnu et led i etableringen af et mere åbent og gennemsligt karriereforløb gennem længere tid har ønsket at etablere mulighed for, at ansatte fra andre sektorer i en kortere, tidsbegrænset periode kan gøre tjeneste som dommerfuldmægtig.

Ønsket ligger i direkte forlængelse af Domstolsudvalgets anbefaling om at etablere en udvekslingsordning mellem domstolene og advokatbranchen, jf. nærmere Domstolsudvalgets betænkning nr. 1319/1996 side 190. Henset til den udvikling, der er sket siden Domstolsudvalget afgav sin betænkning, finder Domstolsstyrelsen imidlertid, at ordningen bør udstrækkes til at gælde ikke bare advokatbranchen, men også andre relevante sektorer, f.eks. centraladministrationen.

Domstolsstyrelsen oplyser, at styrelsen nærmere har overvejet, om en udvekslingsordning vil kunne etableres inden for rammerne af den eksisterende lovgivning.

Problemet er imidlertid, at såfremt en ansat, der som led i en udvekslingsordning alene er ansat tidsbegrænset, måtte ønske at overgå til en fast ansættelse som dommerfuldmægtig, vil dette skulle besluttes administrativt af Domstolsstyrelsen, der er ansættelsesmyndighed for dommerfuldmægtigene. Dette vil medføre, at der i princippet vil kunne rejses tvivl om den pågældendes personlige uafhængighed under den tidsbegrænsede ansættelse.

Med henblik på at kunne imødegå den tvivl, der herved vil kunne skabes om en tidsbegrænset ansats uafhængighed, finder Domstolsstyrelsen det derfor rigtigst, hvis retsplejelovens § 54 a ændres, så et afslag på ansættelse af en ansøger, der tidligere har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, på begæring af ansøgeren kan indbringes for Den Særlige Klageret.

Justitsministeriet er enig i Domstolsstyrelsens synspunkter og anbefalinger, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 10 og 11, og bemærkningerne hertil.

2.4. Bemyndigelse af andre akademikere end dommerfuldmægtige til at behandle tinglysningssager

2.4.1. Gældende ret

Spørgsmålet om, i hvilket omfang andre end dommere kan behandle sager ved retterne, er bl.a. reguleret i retsplejelovens § 19.

Efter retsplejelovens § 19, stk. 1, kan fuldmægtige ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysning retten behandle sager, der hører under vedkommende ret, i det omfang rettens præsident bestemmer det. Bestemmelsen omfatter både retsassessorer og dommerfuldmægtige. Efter bestemmelsen er der ingen begrænsninger i, hvilke sager retsassessorerne og fuldmægtigene kan behandle ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysning retten. Retsassessorerne og fuldmægtigene kan således træffe afgørelse i sager, hvor der er en tvist. Fuldmægtige ved domstolene ansættes med domstolene som ansættelsesområde, jf. retsplejelovens § 52, stk. 1. Til at beklæde disse stillinger kræves, at vedkommende har bestået juridisk kandidateksamen, jf. stk. 2.

Efter retsplejelovens § 19, stk. 3, kan rettens præsident ved byretterne og Sø- og Handelsretten meddele andre personer bemyndigelse til at træffe afgørelser efter § 350, stk. 2, og § 477 d, stk. 2, og at udføre foged-, skifte- og notarialforretninger samt faderskabssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Personer, der er bemyndiget til at udføre fogedforretninger, kan dog efter præsidentens nærmere bestemmelse træffe afgørelser efter § 490, § 494, stk. 2 og 3, og § 525.

Ved Tinglysning retten kan præsidenten efter retsplejelovens § 19, stk. 4, meddele andre personer bemyndigelse til at udføre tinglysningforretninger.

Adgangen til at bemyndige andre personer end det juridiske personale til at udføre tinglysningforretninger blev indført ved lov. nr. 223 af 16. maj 1982, hvor reglen i den dagældende § 17 a, stk. 2, i retsplejeloven blev udvidet til udover foged- og skifteforretninger samt protestforretninger vedrørende vekslers og checks også at omfatte tingslysningforretninger, notarialforretninger og visse faderskabssager. Det fremgår af forarbejderne til loven, at ændringen havde til formål at frigøre det juridiske personale for en del af de mere rutineprægede opgaver med henblik på en bedre udnyttelse af dommerkontorenes juridiske personale. I forarbejderne er bl.a. anført, at lovforslaget indebærer, at det kan overlades til kontoruddannet personale at udføre tinglysningforretninger, hvis der

ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. Det er videre anført, at den foreslåede ordning medfører, at kontorfunktionærer kan bemyndiges til at underskrive tinglysningspåtegninger i de rutineprægede tinglysningsforretninger, og at bemyndigelsesadgangen omfatter sædvanlige ekspeditioner, herunder afvisninger af dokumenter fra tinglysning samt lysning med frist eller retsanmærkning, jf. FT 1981-82, tillæg A, 2. samling, sp. 3870 og 3872.

Adgangen til at bemyndige andre personer til at udføre tinglysningsforretninger blev udskilt til en selvstændig bestemmelse i retsplejelovens § 19, stk. 4, ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreformen) som følge af oprettelsen af Tinglysningsretten. Det fremgår af forarbejderne til § 19, stk. 4, at § 19 angår retsassessorer, dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningsretten, og at bestemmelsen med enkelte ændringer svarer til den hidtil gældende bestemmelse i § 17 a, jf. FT 2005-06, tillæg A, side 5336.

2.4.2. Lovforslagets udformning

2.4.2.1. Ved oprettelsen af Tinglysningsretten er der ansat en række akademiske medarbejdere, hvis arbejdsopgaver bl.a. består i behandling af sager om rettigheder over fast ejendom, biler, andelsboliger og af ægtepagter, testamenter mv., forberedelse af retsafgørelser i de tvister og kæresager, der opstår ved behandling af tinglysningsekspeditionerne, og systematisering og formidling af viden om tinglysningsekspeditioner og formueret både internt og eksternt. Herudover bistår de pågældende medarbejdere præsidenten og sekretariatschefen med sager af generel eller administrativ karakter og med tilrettelæggelse og gennemførelse af overgangen til det nye digitale tinglysningssystem. De pågældende medarbejdere træffer således ikke afgørelser i tvister. Medarbejderne er ikke dommerfuldmægtige, da det ikke var muligt at rekruttere dommerfuldmægtige til Tinglysningsretten. De pågældende akademiske medarbejdere har enten en juridisk kandidateksamen eller en eksamen som cand. merc. jur. og er ansat med Tinglysningsretten som ansættelsesområde, i modsætning til dommerfuldmægtigene der i overensstemmelse med retsplejelovens § 52, stk. 1, er ansat med domstolene som ansættelsesområde.

Domstolsstyrelsen har anmodet om, at det bliver præciseret i retsplejelovens § 19, at andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle sager ved Tinglysningsretten, hvis der

ikke træffes afgørelse i tvistigheder. Da formålet med den gældende bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 19, stk. 4, ifølge forarbejderne er, at kontorfunktionærer kan bemyndiges til at underskrive tinglysningspåtegninger i de rutineprægede tinglysningsforretninger, kan der rejses tvivl om, hvorvidt den gældende bestemmelse omfatter de arbejdsopgaver, som de akademiske medarbejdere varetager ved Tinglysningsretten. Det forudsættes, at sådanne akademiske medarbejdere ikke træffer judicielle afgørelser i tvistigheder, og at de derfor ikke er omfattet af ansættelsesværet i retsplejelovens §§ 54 og 54 a.

2.4.2.2. Da bemærkningerne til retsplejelovens § 19, der tidligere var § 17 a, stk. 2, må ses i lyset af medarbejdersammensætningen, da bestemmelsen blev affattet og senere ændret, omfatter den gældende § 19 efter Justitsministeriets opfattelse det personale ved retterne – bortset fra udnævnte dommere – der til enhver tid måtte være ansat til sagsbehandling, herunder retsassessorer, dommerfuldmægtige, akademiske medarbejdere og kontorfunktionærer. Under hensyn til beskrivelsen af de tinglysnings-sager, som andre personer end retsassessorer og dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle efter forarbejderne til den gældende bestemmelse i § 19, stk. 4, jf. pkt. 2.4.1 ovenfor, kan Justitsministeriet dog tilslutte sig Domstolsstyrelsens opfattelse, hvorefter det bør præciseres i retsplejelovens § 19, stk. 4, at andre medarbejdere end retsassessorer og dommerfuldmægtige kan bemyndiges til at behandle alle tinglysnings-sager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvister.

Tinglysningsrettens præsident vil fortsat kunne meddele bemyndigelse efter § 19, stk. 4, til kontorphonale, der ved kursusundervisning eller instruktion under arbejdet har erhvervet særlig indsigt og rutine i de pågældende arbejdsområder. Det forudsættes, at præsidenten inddrager den enkelte medarbejders faglige forudsætninger og erfaring samt erfaringerne med, hvilke sager der ofte giver anledning til vanskeligheder, ved vurderingen af, hvilke sager der kan behandles af de forskellige medarbejdere.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne her-til.

2.5. Ændring af sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse

2.5.1. Gældende ret

Bestyrelsen er Domstolsstyrelsens øverste ledelse og har det overordnede ansvar for Domstolsstyrelsens virksomhed. Bestyrelsen skal sørge for en

forsvarlig og hensigtsmæssig drift af domstolene og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf. Bestyrelsen træffer beslutning i alle spørgsmål, som er af væsentlig betydning, herunder om Domstolsstyrelsens budgetforslag for kommende finansår og den overordnede fordeling af bevillingerne inden for de rammer, der er fastsat på finansloven. Bestyrelsen fastsætter endvidere de generelle retningslinjer for Domstolsstyrelsens virksomhed og godkender Domstolsstyrelsens arbejdsprogrammer, jf. § 3 i lov nr. 401 af 26. juni 1998 om Domstolsstyrelsen med senere ændringer.

Domstolsstyrelseslovens § 4 fastsætter regler om sammensætningen af Domstolsstyrelsens bestyrelse. Bestyrelsen består af en højesteretsdommer, to landsdommere, to byretsdommere, en repræsentant for det øvrige juridiske personale ved domstolene, to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, en advokat og to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt, jf. § 4, stk. 1.

Justitsministeren beskikker samtlige medlemmer af bestyrelsen. Højesteretsdommeren beskikkes efter indstilling fra Højesteret. De to landsdommere beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Østre Landsret og Vestre Landsret. Advokaten beskikkes efter indstilling fra Advokatrådet. De to medlemmer med særlig ledelsesmæssig og samfundsmæssig indsigt beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Landsarbejdsrådet og Rektorkollegiet, jf. § 4, stk. 2.

Efter forhandling med henholdsvis Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen samt Politiets og Domstolenes Tjenestemandeforening og HK-Landsklubben Danmarks Domstole fastlægger justitsministeren fremgangsmåden ved indstilling af de to byretsdommere, repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale ved domstolene, jf. § 4, stk. 3.

Der beskikkes en suppleant for hvert af bestyrelsens medlemmer. Stk. 2-6 finder tilsvarende anvendelse, jf. § 4, stk. 7.

Repræsentanten for det øvrige juridiske personale og de to repræsentanter for det administrative personale samt deres suppleanter er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende områder, jf. § 4, stk. 8.

2.5.2. Lovforslagets udformning

Som forudsat i forarbejderne til loven om domstolsreformen er der ved de fleste byretter oprettet et administrativt sekretariat, der er knyttet til præsidenten, og som har til opgave at yde præsidenten bistand for så vidt angår blandt andet kasse- og regnskabsvæsen, personale og lønadministration. I flere af disse sekretariater er der ansat andre akademiske medarbejdere end dommerfuldmægtige, typisk med titel af administrationschef.

Under hensyn til den ændrede medarbejdersammensætning ved retterne, der er en følge af domstolsreformen, er det derfor Domstolsstyrelsens opfattelse, at domstolsstyrelseslovens § 4 bør ændres, så ”det øvrige juridiske personale” ændres til ”det øvrige akademiske personale”.

Domstolsstyrelsen bemærker endvidere, at Dommerfuldmægtigforeningen i forlængelse af domstolsreformen har ændret sine vedtægter således, at ethvert medlem af DJØF, der gør tjeneste ved en ret eller Procesbevillingsnævnet uden at være udnævnt som dommer, kan optages som medlem af foreningen.

Justitsministeriet er enig i Domstolsstyrelsens synspunkter og anbefaling, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne her til.

3. Transmission af tekst under retsmøder

3.1. Gældende ret

Det er et grundlæggende princip i retsplejen, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov, jf. retsplejelovens § 28 a, stk. 1. Retsmøder, hvor der afsiges dom, er altid offentlige.

Der er derimod ikke fri adgang til at sende billeder, lyd eller tekst fra et retsmøde ved hjælp af elektronisk udstyr som mobiltelefoner, kameraer og computere. Efter retsplejelovens § 32, stk. 1, er det således forbudt at optage eller transmittere billeder, lyd og tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvist tillader det. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Hvis der anmodes om tilladelse til at optage eller transmittere billeder eller lyd under retsmøder, skal retten træffe sin afgørelse ved kendelse, mens retten kan træffe afgørelse om transmission af tekst ved en beslutning, som skal tilføres retsbogen.

Hvis forbuddene mod at optage eller transmittere fra et retsmøde overtrædes, kan den pågældende udvises af retssalen og straffes med bøde, jf. § 32 b, stk. 1, og § 151, stk. 1.

Mobiltelefoner og andet teknisk udstyr kan som udgangspunkt medtages til retsmøder, men retten kan på ethvert tidspunkt forbyde, at apparater, der kan optage eller transmittere billeder, lyd eller tekst, medbringes eller anbringes i lokaler, hvor der afholdes retsmøder, jf. § 32, stk. 3.

Forbuddet i § 32 mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder og rettens mulighed for at forbyde, at elektronisk sendeudstyr medbringes i retslokalet, blev indført i retsplejeloven ved lov nr. 518 af 6. juni 2007, der trådte i kraft den 1. juli 2007.

Baggrunden for de skærpede regler var, at der havde været problemer med ulovlig brug af mobiltelefoner under og i forbindelse med retssager. Ifølge en arbejdsgruppe, som blev nedsat af Domstolsstyrelsen for at vurdere de problemer, der relaterede sig til ulovlig brug af mobiltelefoner, udgjorde ulovlig brug af mobiltelefoner i retssale en trussel mod den sikkerhed og tryghed, som vidner, lægdommere, brugere og ansatte ved domstolene bør nyde, og som er afgørende for et velfungerende og tillidsskabende retssystem. Ifølge arbejdsgruppen burde det i alle typer sager være forbudt at transmittere tekst fra retsmøder, da eksempelvis tilhørere via mobiltelefoner eller andet teknisk udstyr ellers – i strid med princippet i retsplejelovens § 182, hvorefter vidner som udgangspunkt ikke må påhøre forklaringer fra andre vidner, syns- og skøns mænd eller parter – kan sende tekstbeskeder, f.eks. sms-beskeder, fra retsmøder om indholdet af vidneforklaringer til vidner, som endnu ikke har afgivet forklaring for retten.

I forbindelse med høringen over udkastet til lovforslag blev det dog bl.a. anført, at et forbud mod at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder i unødigt omfang ville vanskeliggøre pressens arbejde i forbindelse med nyhedsformidling fra retssager mv. Det blev derfor præciseret i bemærkningerne, at retten kan give journalister m.fl. tilladelse til at transmittere tekstbeskeder fra retsmøder, hvis det er foreneligt med hensynene bag bestemmelsen. Det blev endvidere præciseret, at retten som hovedregel bør give tilladelse til, at advokater, forsvarere og repræsentanter for anklagemyndigheden kan sende tekstbeskeder, som f.eks. e-mails og sms-beskeder samt foretage søgninger i online-tjenester, netværk med sagsakter mv. fra et retsmøde, hvis der fremsættes en begrundet anmodning om

det og det i øvrigt er foreneligt med varetagelsen af den pågældendes funktioner under retsmødet.

3.2. Lovforslagets udformning

I forbindelse med vedtagelsen af de ovenfor refererede skærpede regler for transmission af tekstbeskeder fra retsmøder blev det forudsat, at Domstolsstyrelsen skulle nedsætte en arbejdsgruppe, der med inddragelse af repræsentanter for pressen ville drøfte anvendelsen af bl.a. forbuddet mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder med henblik på at sikre en ensartet praksis ved retterne. Domstolsstyrelsen nedsatte arbejdsgruppen i juni 2007, og arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde i januar 2008 med en vejledning om anvendelse af mobiltelefoner, notebooks mv. i retslokaler.

Det fremgår af vejledningen, at det ifølge arbejdsgruppen er vigtigt, at advokater, forsvarere og repræsentanter for anklagemyndigheden har de bedst mulige vilkår for at udføre deres arbejde. Arbejdsgruppen har derfor fundet, at retten bør imødekomme anmodninger fra disse persongrupper om tilladelse til at sende tekstbeskeder, medmindre afgørende hensyn taler imod dette. Ifølge arbejdsgruppen kan det også være påkrævet for repræsentanter for politiet og bevogtningspersonale, der er til stede i retten for at sikre ro og orden, at kunne transmittere tekst under retsmødet. Tilsvarende for tolke, der er indkaldt til at oversætte forklaringer, der afgives i retten. Ifølge arbejdsgruppen bør retten endvidere imødekomme anmodninger fra journalister om tilladelse til at transmittere tekst under retsmøder, navnlig i forbindelse med domsafsigelsen, medmindre afgørende hensyn taler imod dette. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at den i vejledningen foreslåede friere adgang for journalister til at transmittere tekst fra retsmøder vil kunne føre til en øget risiko for, at vidner påvirkes af andres vidneudsagn. Arbejdsgruppen har imidlertid valgt at lægge vægt på, at arbejdsgruppen ikke er bekendt med tilfælde, hvor journalisters arbejde i retssalene i Danmark har medført en sådan påvirkning af andres vidneudsagn. I de tilfælde, hvor der måtte foreligge en sådan risiko for påvirkning, er det arbejdsgruppens vurdering, at de eksisterende regler om referatforbud udgør et tilstrækkeligt værn. Vejledningen er tilgængelig på Domstolsstyrelsens hjemmeside.

I forbindelse med sit arbejde har arbejdsgruppen peget på, at forbuddet mod at sende tekstbeskeder fra retsmøder kan have virkninger, der er mere vidtgående end det var tilsigtet. Da forbuddet omfatter alle former for teksttransmissioner fra retsmøder, er forbuddet til hinder for, at en advokat f.eks. benytter sin medbragte bærbare pc til at søge efter f. eks. en

dom på internettet under hovedforhandlingen, uden at anmode retten om tilladelse. Det skyldes, at indtastningen af adressen/dommens nummer og årgang i internetbrowseren på den pågældendes pc vil indebære transmission af tekstoplysninger via internettet. Arbejdsgruppen har derfor anbefalet, at det overvejes at indføre en generel undtagelse fra forbuddet for så vidt angår advokater, repræsentanter for anklagemyndigheden, bevogtningspersonale, herunder polititjenestemænd, og tolke. Det samme bør efter arbejdsgruppens opfattelse gælde repræsentanter for pressen. Arbejdsgruppen har dog foreslået, at undtagelsen formuleres således, at retten efter en konkret vurdering også skal have mulighed for at forbyde disse personer at transmittere tekst fra retsmøder.

Domstolsstyrelsen er enig i arbejdsgruppens overvejelser og har anmodet Justitsministeriet om at overveje mulighederne for at ændre reglerne, således som anbefalet af arbejdsgruppen.

I overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger foreslår Justitsministeriet at ændre den gældende bestemmelse i § 32, stk. 1, hvorefter det er forbudt at transmittere tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvist tillader det, således at forbuddet ikke omfatter advokater, anklagere, bevogtningspersonale, herunder polititjenestemænd, tolke og journalister, der er omfattet af retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 eller 4. Som anbefalet af arbejdsgruppen foreslås det dog, at retten på ethvert tidspunkt skal kunne forbyde disse personer at transmittere tekst under retsmødet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2-7 og 13, og bemærkningerne hertil.

4. De økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed

4.1. Gældende ret og den nuværende ordning

Fri proces er udtryk for, at det offentlige dækker en parts udgifter til at føre en civil retssag. Betingelserne for at få fri proces er fastsat i retsplejelovens kapitel 31.

For at få fri proces må en parts indtægtsgrundlag som udgangspunkt ikke overstige visse beløbsgrænser, og parten må som udgangspunkt ikke have en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostnin-

gerne ved sagen, jf. retsplejelovens § 325. I 2009 udgør indtægtsgrænsen 264.000 kr. for enlige. For samlevende, hvilket omfatter både ægtefæller og ugifte samlevende, anvendes parrets samlede indtægtsgrundlag, og indtægtsgrænsen udgør 336.000 kr. Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige, jf. § 325, stk. 4. Indtægtsgrænsen forhøjes med 46.000 kr. for hvert barn under 18 år, herunder stedbørn eller plejebørn, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne, jf. § 325, stk. 5. Indtægtsgrænserne, der reguleres årligt, fremgår af bekendtgørelse nr. 1116 af 21. november 2008 om fri proces.

Retsplejelovens regler om fri proces fik sin nuværende udformning ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). De nye regler om fri proces gennemførte princippet om, at det for ægtefæller og ugifte samlevende som udgangspunkt er parrets samlede indtægter, der er afgørende for, om en af parterne opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces. Baggrunden for dette ”husstandsprincip” er navnlig, at samliv i parforhold antages generelt at indebære et sådant personligt og økonomisk fællesskab, at udfaldet af en retssag – herunder en retssag om ægteskab eller forældremyndighed – må antages at have betydning for begge. Ved lovændringen blev en særregel om fri proces i sager om ægteskab og forældremyndighed derfor ophævet. Efter særreglen, der var fastsat i bekendtgørelse, skulle der ved afgørelsen af, om en ansøger opfyldte de økonomiske betingelser for at få fri proces i sager om ægteskab og forældremyndighed, altid anvendes beløbsgrænsen for enlige, uanset om ansøgeren var samlevende med en ny partner.

I forbindelse med vedtagelsen af forældreansvarsloven i 2007 blev der imidlertid indført en overgangsregel om de økonomiske betingelser i sager om ægteskab og forældremyndighed, jf. § 3 i lov nr. 500 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven (behandling af retssager om forældremyndighed og tvangsfuldbyrdelse). Efter overgangsreglen skal de økonomiske betingelser anses for opfyldt, hvor en ansøgning om fri proces er modtaget inden den 1. oktober 2009, og ansøgeren selv opfylder de økonomiske betingelser for enlige. Er de økonomiske betingelser ikke opfyldt efter indtægtsgrænsen for enlige, vil de økonomiske betingelser være opfyldt, hvis ansøgeren er gift eller samlevende, og parrets samlede indtægtsgrundlag ikke overstiger indtægtsgrænsen for samlevende. Begrundelsen for overgangsreglen var, at der i de første år efter indførelsen af de nye regler om fælles for-

ældremyndighed måtte forventes at ville blive rejst et betydeligt antal sager om fælles forældremyndighed af forældre, der tidligere var frataget forældremyndigheden. Der ville kunne forekomme tilfælde, hvor en forælder efter de tidligere regler kunne have fået fri proces til en sådan forældremyndighedssag, selv om han eller hun levede i et nyt samlivsforhold, men ikke ville kunne få fri proces til en sag om forældremyndighed efter reglerne i forældreansvarsloven, fordi ”husstandsprincippet” i mellemtiden var blevet indført for samlevende også i sager om forældremyndighed. Man fandt det på den baggrund rigtigst at indføre en 2-årig overgangsregel. Efter overgangsordningen, der løber frem til den 30. september 2009, er der således mulighed for at anvende den for ansøgeren gunstigste beregning ved behandlingen af denne type sager.

Fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed meddeles af den ret, som sagen er indbragt for eller skal indbringes for, medmindre der er tale om fri proces i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 om overførsel af forældremyndighed eller § 17, stk. 2, om barnets bopæl, jf. retsplejelovens § 327. Det er bl.a. en betingelse, at det ikke er åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen.

Fri proces til sagsøgeren i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 om overførsel af forældremyndighed eller § 17, stk. 2, om barnets bopæl meddeles af Civilstyrelsen, jf. retsplejelovens § 327. I disse sager er det bl.a. en betingelse, at ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens § 328.

4.2. Lovforslagets udformning

Det foreslås at videreføre den nuværende overgangsordning, således at de økonomiske betingelser, der gælder for enlige, fortsat vil kunne anvendes i forhold til en ansøger, der er samlevende og søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed over et barn fra et tidligere samlivsforhold. Er de økonomiske betingelser ikke opfyldt efter indtægtsgrænsen for enlige, vil de økonomiske betingelser være opfyldt, hvis parrets samlede indtægtgrundlag ikke overstiger indtægtsgrænsen for samlevende. Der vil således fortsat være mulighed for at anvende den for ansøgeren gunstigste beregning ved behandlingen af denne type sager.

Den foreslåede undtagelse fra husstandsprincippet skal navnlig sikre, at forældre ikke får ringere mulighed for at opfylde de økonomiske betingelser for at få fri proces i forældremyndighedssager, fordi man er flyttet sammen med en ny partner.

Det foreslås, at ændringen af § 325, stk. 4, der skal videreføre den nu-gældende ordning (lovforslagets § 1, nr. 14), træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende. Da overgangsordningen kun løber frem til den 30. september 2009, vil ansøgninger om fri proces, der modtages fra den 1. oktober 2009 og som afgøres inden bestemmelsens forventede ikrafttræden dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, skulle behandles efter ”husstandsprincippet” i retsplejelovens § 325, stk. 4. De ansøgere, som ville opfylde de økonomiske betingelser efter den foreslåede undtagelse til ”husstandsprincippet” og som også opfylder de øvrige betingelser for fri proces, vil dog blive orienteret om fremsættelsen af dette lovforslag og vil kunne anmode om, at sagsbehandlingen sættes i bero, til lovforslaget er færdigbehandlet. Det forudsættes, at der vil kunne bevilges fri proces efter bestemmelsens forventede ikrafttræden, selv om sagen i mellemtiden skulle være hovedforhandlet ved domstolene og dommen afsagt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

5. Retsafgift i fogedsager – undtagelse til 3-månedersreglen

5.1. Gældende ret

Reglerne om retsafgift i fogedsager findes i retsafgiftslovens kapitel 3. Ved anmodning om en fogedforretning skal rekvirenten betale en grundafgift, jf. §§ 16 og 17. Anmoder rekvirenten i den forbindelse om en udgående fogedforretning eller om politifremstilling, skal der udover grundafgiften betales en tillægsafgift, jf. § 17 a.

Retsafgiftslovens § 19 fastslår, at der skal betales ny afgift, hvis rekvirenten mere end 3 måneder efter, at afgiftspligten er indtrådt, fremsætter en ny anmodning vedrørende kravet. I første omgang dækker grundafgiften – og en evt. tillægsafgift – alle de anmodninger, som rekvirenten måtte komme med inden for en periode på 3 måneder, men hvis rekvirenten overskrider 3-månedersfristen, skal der således efter § 19 betales en ny grundafgift – og evt. en ny tillægsafgift – hvorefter der løber en ny 3-måneders frist.

Bestemmelsen i § 19 blev indført som led i vedtagelsen af retsafgiftsloven, jf. lov nr. 206 af 21. maj 1969. Efter de tidligere regler skulle der betales et kontinuationsgebyr ved hver enkel anmodning, som rekviren-

ten fremsatte som led i tvangsfuldbyrdelsen af et krav. Reglerne var upraktiske og vanskelige at anvende i praksis, idet der ikke var fastsat regler om, hvornår en sag skulle anses for sluttet. Det var derfor vanskeligt at afgøre, om der skulle betales fuld afgift og ikke kun kontinuationsafgift for en senere fogedforretning vedrørende samme krav. Formålet med at indføre 3-månedersfristen i § 19 var således at indføre en regel, der var lettere at administrere, idet man formodede, at 3-månedersfristen ville levne rekvirenten tilstrækkelig tid til at iværksætte de fornødne fogedforretninger til konstatering af, om der kunne opnås dækning for det pågældende krav.

Efter retspraksis skal der betales ny afgift uanset baggrunden for, at rekvirenten må fremsætte en ny anmodning efter udløbet af 3-månedersfristen. At overskridelsen skyldes rekvisitus' forhold (f.eks. flytning) er således uden betydning for pligten til at betale ny afgift efter § 19, jf. bl.a. Østre Landsrets kendelser, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1990, s. 658, og Ugeskrift for Retsvæsen 1998, s. 1608. Det er også uden betydning om baggrunden for fristoverskridelsen skyldes fogedrettens berammelsestider, jf. Østre Landsrets kendelse, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1994, s. 147. I denne sag modtog fogedretten en udlægsbegæring den 7. juni og berammede sagen til den 8. september, dvs. til dagen efter udløbet af de 3 måneder. Den 14. september fremsatte rekvirenten en anmodning om politifremstilling af skyldneren, og rekvirenten måtte betale ny afgift, selv om det på grund af fogedrettens berammelsestid ikke havde været muligt at gennemføre den forudgående fogedretning inden for 3-månedersfristen.

5.2. Lovforslagets udformning

Stigningen i antallet af verserende sager efter domstolsreformens gennemførelse i 2007 har medført længere berammelsestider ved fogedretterne. Det forekommer derfor, at det første retsmøde i en fogedsag berammes senere end 3 måneder efter, at rekvirenten har betalt retsafgiften, og at 3-månedersfristen derfor allerede er udløbet på tidspunktet for retsmødet. En eventuel anmodning om f.eks. politifremstilling, fordi rekvisitus ikke møder til det pågældende retsmøde, vil i så fald udløse en ny retsafgift efter den gældende bestemmelse i retsafgiftslovens § 19, fordi anmodningen fremkommer efter udløbet af 3 måneder fra pligten til at betale den oprindelige retsafgift indtrådte.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør rekvirenten ikke påføres ekstra omkostninger i form af retsafgifter, der alene skyldes fogedrettens for-

hold. Det foreslås derfor at give retterne mulighed for at undlade opkrævning af ny afgift, når fristoverskridelsen hverken skyldes rekvisitus' eller rekvirentens forhold. Forslaget indebærer bl.a., at retten skal kunne undlade opkrævning, når fristoverskridelsen skyldes, at et fogedretsmøde berammes efter fristens udløb.

Den foreslåede bestemmelse omfatter navnlig den situation, hvor det alene er fogedrettens berammelsestider, der er årsagen til en fristoverskridelse. Derudover vil den foreslåede bestemmelse også kunne omfatte en situation, hvor der ikke bliver forkyndt for rekvisitus, og hvor den manglende forkyndelse ikke skyldes hverken rekvirentens eller rekvisitus' forhold.

Rekvirenten må som hidtil bære risikoen for, at egne forhold eller rekvisitus forhold medfører, at fogedforretningen ikke kan afsluttes inden for de 3 måneder. Er skyldneren f.eks. flyttet uden at opgive ny adresse, og må forkyndelse derfor opgives, skal rekvirenten således som hidtil betale ny retsafgift, hvis der fremsættes ny begæring efter de 3 måneder.

At en fristoverskridelse hverken må skyldes rekvirentens eller rekvisitus' forhold, indebærer, at der også må opkræves afgift, selv om fristoverskridelsen kun til dels skyldes rekvirentens eller rekvisitus' forhold.

Retten har efter forslaget pligt til ex officio at vurdere, om der er grundlag for at undlade opkrævning af ny afgift. Rekvirenten har herefter mulighed for at klage over afgiftsberegningen i medfør af de almindelige klagerregler i retsafgiftslovens kapitel 13.

Regeringen tog bl.a. ved finansloven for 2009 initiativer til en styrkelse af domstolene. På den baggrund forventes det, at berammelsestiderne generelt vil falde ved fogedretterne.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

6. Ikrafttrædelsestidspunkt

Det foreslås, at denne ændringslov træder i kraft den 1. januar 2010 med undtagelse af § 1, nr. 14 (retsplejelovens § 325, stk. 4), som træder i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende.

Formålet med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 325, stk. 4, i lovforslagets § 1, nr. 14, er at videreføre den nugældende overgangsordning ordning, således at en ansøger, der søger om fri proces i en sag om ægteskab eller forældremyndighed, fortsat vil kunne få fri proces efter de økonomiske betingelser, der gælder for enlige, selv om ansøgeren lever i et nyt samlivsforhold. Da overgangsordningen kun løber frem til den 30. september 2009, er der behov for, at § 1, nr. 14, træder i kraft hurtigst muligt. Ansøgninger om fri proces, der modtages i perioden fra den 1. oktober 2009 til bestemmelsens forventede ikrafttræden dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, vil skulle behandles efter ”husstandsprincippet” i retsplejelovens § 325, stk. 4. De pågældende ansøgere vil dog blive orienteret om fremsættelsen af dette lovforslag og vil kunne anmode om, at sagsbehandlingen sættes i bero, til lovforslaget er færdigbehandlet.

7. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

(...)

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

For så vidt angår forholdet til EU-retten skaber lovforslagets § 1, nr. 12, hjemmel til ved bekendtgørelse at gennemføre dele af servicedirektivet i dansk ret.

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

8. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos:

(...)

9. Sammenfattende skema

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

(I bilag 1 til lovforslagets bemærkninger er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de gældende regler.)

Til § 1

(retsplejeloven)

Til § 1, nr. 1 (retsplejelovens § 19, stk. 4)

Den foreslåede bestemmelse præciserer, at Tinglysningens præsident kan bemyndige andre personer end retsassessorer og dommerfuldmægtige til at behandle alle tinglysningssager, hvis der ikke skal træffes afgørelse i tvistigheder. De personer, der er omfattet af bestemmelsen, kan således ikke bemyndiges til at udøve dømmende myndighed.

Stk. 4 omfatter – bortset fra udnævnte dommere, retsassessorer og dommerfuldmægtige – det personale ved Tinglysningens retten, der til enhver tid er ansat til sagsbehandling. Bestemmelsen stiller således ikke krav om en bestemt uddannelsesmæssig baggrund, men det forudsættes, at det pågældende personale ved kursusundervisning eller instruktion under arbejdet har erhvervet særlig indsigt og rutine i de pågældende arbejdsområder.

De personer, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke omfattet af det særlige ansættelsesværn for retsassessorer og dommerfuldmægtige i §§ 54 og 54 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 2 (retsplejelovens § 32, stk. 1, 2. pkt.)

Det foreslås at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, ned i et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Til § 1, nr. 3 (retsplejelovens § 32, stk. 1, 5. pkt., der bliver til 4. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, ned i et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Til § 1, nr. 4 (retsplejelovens § 32, nyt stk. 3)

Det følger af den gældende bestemmelse i § 32, stk. 1, 2. pkt., at det er forbudt at transmittere tekst under retsmøder, medmindre retten undtagelsesvist tillader det.

Det foreslås at undtage advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister fra forbuddet, så det som udgangspunkt er tilladt for disse personer at sende tekstbeskeder under retsmøder. Disse personer, der som led i varetagelsen af deres arbejde under retsmødet kan have behov

for f.eks. at kunne sende tekstbeskeder via mobiltelefoner mv. eller søge oplysninger på internettet, skal således have mulighed for det, uden først at anmode retten om tilladelse.

For så vidt angår afgrænsningen af journalister omfatter bestemmelsen personer, som har adgang til at kære rettens beslutninger om dørlukning, referatforbud og navneforbud efter reglerne i retsplejelovens § 29 c, § 30 b og § 31 a. Det drejer sig om redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et skrift, der er omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, ved et radio- eller fjernsynsforetagende, der er omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven eller ved massemedier, der er omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven, jf. retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 og 4.

Efter den foreslåede bestemmelse kan retten dog bestemme efter en konkret vurdering, at det ikke er tilladt at transmittere tekst under retsmødet. Retten får herved mulighed for at varetage det samme hensyn, som er formålet med det generelle forbud mod transmission af tekst under retsmøder, der fortsat vil gælde for andre end advokater, anklagere, bevogtningsspersonale, tolke og journalister, nemlig at forebygge risiko for ulovlig brug af mobiltelefoner mv. Som efter det gældende forbud omfatter udtrykket "tekst" alle former for ord, bogstaver, symboler, tegn, tal mv. og alle former for tekstbeskeder, som transmitteres ved hjælp af teknisk udstyr. Et forbud kan relatere sig til bestemte personer, en bestemt sag eller et bestemt retsmøde. Retten kan træffe en sådan afgørelse af egen drift eller efter anmodning, f.eks. fra anklagemyndigheden, og afgørelsen kan træffes både inden retsmødets start og under retsmødet. Afgørelsen skal træffes ved kendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 5 (retsplejelovens § 32, stk. 4, 2. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, ned i et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Til § 1, nr. 6 (retsplejelovens § 32, stk. 5, 2. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget om at flytte bestemmelsen i § 32, stk. 1, 2. pkt., der samtidig foreslås ændret, ned i et selvstændigt nyt stk. 3 til § 32.

Til § 1, nr. 7 (retsplejelovens § 32 b, stk. 1)

Det foreslås, at en overtrædelse af rettens forbud i medfør af forslaget til § 32, stk. 3, 1. pkt., (lovforslagets § 1, nr. 4) kan straffes med bøde på samme måde som det gældende generelle forbud mod at transmittere tekst under retsmøder, der efter lovforslaget til § 32, stk. 3, 3. pkt., fortsat skal gælde for andre personer end advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og journalister. Det foreslås således også, at overtrædelse af det generelle forbud fortsat skal kunne straffes med bøde.

Til § 1, nr. 8 og 9 (retsplejelovens § 44 b)

Stk. 1 indfører som noget nyt adgang til midlertidig beskikkelse som byretsdommer (byretskonstitution). Bestemmelsen giver adgang til beskikkelse af dommerfuldmægtige og andre jurister, herunder advokater og jurister fra centraladministrationen.

Såvel landsrets- som byretskonstitutioner efter den foreslåede § 44 b, stk. 1, kan ske i uddannelsesøjemed, ligesom bestemmelsen forudsættes anvendt med henblik på at fremme vekselvirkningen mellem domstolene på den ene side og navnlig retsvidenskaben og advokatgerningen på den anden side.

Som det i dag er tilfældet for besættelsen af konstitutionsstillingerne i landsretten, vil besættelsen af konstitutionsstillingerne i byretten skulle ske efter opslag og indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, jf. retsplejelovens § 43 a, stk. 1, nr. 6 (der ikke foreslås ændret).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 10 (retsplejelovens § 54 a, nyt stk. 3)

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at et afslag på ansættelse som dommerfuldmægtig for en ansøger, der tidligere har været ansat i en tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig, skal indbringes for Den Særlige Klageret på ansøgerens anmodning.

Som det i dag er tilfældet for sager om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig, jf. § 54 a, stk. 1, og indsigelser mod varsling af ændring af tjenestested, jf. § 54 a, stk. 2, indbringer Domstolsstyrelsen sagen for klageretten. Domstolsstyrelsen vil eventuelt kunne lade sagerne indbringe ved kammeradvokaten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 11 (retsplejelovens § 54 a, stk. 3, der bliver til stk. 4)

Den foreslåede bestemmelse fastsætter, at procedurereglerne for klage-
retsbehandlingen af sager ved klageretten om afsked uden ansøgning af
en fuldmægtig, jf. § 54 a, stk. 1, og indsigelser mod varsling af ændring
af tjenestested, jf. § 54 a, stk. 2, også skal gælde for afslag på ansættelse
som dommerfuldmægtig for ansøgere, der tidligere har været ansat i en
tidsbegrænset stilling som dommerfuldmægtig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 12 (retsplejelovens § 130, stk. 1, 2. pkt.)

Det foreslås, at der indføres en bemyndigelse til ved bekendtgørelse at
implementere vedtagelser fra Det Europæiske Fællesskab om sagsbe-
handling i alle sager om advokatvirksomhed.

Bestemmelsen vil her og nu blive anvendt til at implementere sagsbe-
handlingsreglerne i servicedirektivets artikel 13, men hvis der senere op-
står behov for at fastsætte sagsbehandlingsregler i sager om advokatvirk-
somhed som følge af vedtagelser fra Fællesskabet, vil hjemlen også kun-
ne dække dette.

Service­direktivets artikel 13 indeholder en række generelle bestemmelser
om bl.a. offentliggørelse af sagsbehandlingsfrist (stk. 3), stiltiende accept
(stk. 4) og krav om kvittering (stk. 5).

Det vil bl.a. blive fastsat i bekendtgørelsen, at en manglende overholdel-
se af en sagsbehandlingsfrist ikke indebærer, at en advokatbeskikkelse
kan betragtes som meddelt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 1.5 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 13 (retsplejelovens § 151, stk. 1, 4. pkt.)

Det foreslås, at retsplejelovens § 151, stk. 1 og 4, om henholdsvis rettens
beføjelse til at udvise personer fra retssalen og politiets pligt til at yde
retten bistand også finder anvendelse ved overtrædelse af rettens forbud i
medfør af den foreslåede bestemmelse i § 32, stk. 3, 1. pkt., (lovforsla-
gets § 1, nr. 4). § 151, stk. 1 og 4, finder også anvendelse ved overtrædel-
se af det gældende generelle forbud mod at transmittere tekst under rets-
møder, der efter lovforslaget til § 32, stk. 3, 2. pkt., fortsat skal gælde for
andre personer end advokater, anklagere, bevogtningspersonale, tolke og

journalister. Det foreslås således også at opretholde muligheden for at anvende § 151, stk. 1 og 4, ved overtrædelse af det generelle forbud.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 14 (retsplejelovens § 325, stk. 4)

Efter den foreslåede bestemmelse skal en person, der er samlevende og ansøger om fri proces til en sag om ægteskab eller forældremyndighed, anses for at opfylde de økonomiske betingelser for at få fri proces, hvis parrets samlede indtægter ikke overstiger indtægtsgrænsen for samlevende *eller* hvis ansøgerens eget indtægtsgrundlag ikke overstiger indtægtsgrænsen for enlige (retsplejelovens § 325, stk. 3).

Bestemmelsen viderefører således den retstilstand, som følger af overgangsreglen i § 3 i lov nr. 500 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven, men som kun løber til den 30. september 2009.

Samlevende omfatter såvel ægtefæller som ugifte samlevende. Sager om ægteskab eller forældremyndighed er sager, som behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 42.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2 i de almindelige bemærkninger.

*Til § 2
(domstolsstyrelsesloven)*

Til § 2, nr. 1 (domstolsstyrelseslovens § 4, stk. 1, 3 og 8)

De foreslåede bestemmelser fastslår, at det medlem af Domstolsstyrelsens bestyrelse, der repræsenterer det juridiske personale ved domstolene, som ikke er udnævnte dommere, også repræsenterer andre akademikere end jurister ved domstolene.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.2 i de almindelige bemærkninger.

*Til § 3
(retsafgiftsloven)*

Forslaget indebærer, at domstolene får mulighed for at undlade at opkræve ny retsafgift, hvis en overskridelse af 3-månedersfristen i retsafgifts-

lovens § 19, 1. pkt., hverken skyldes rekvirentens eller rekvisitus' forhold.

At fristoverskridelsen hverken må skyldes rekvirentens eller rekvisitus' forhold, indebærer, at der også må opkræves afgift, selv om fristoverskridelsen kun til dels skyldes rekvirentens eller rekvisitus' forhold.

Bestemmelsen forudsættes anvendt restriktivt, men omfatter blandt andet den situation, hvor fogedretten enten på grund af antallet af verserende sager eller manglende personale er nødt til at beramme sagen efter udløbet af 3-månedersfristen. Skyldes et sent berammelsestidspunkt derimod, at det enten helt eller delvist på grund af rekvirenten eller dennes advokat ikke har været muligt at finde en tidligere dato, hvor rekvirenten kunne møde, finder den foreslåede bestemmelse ikke anvendelse.

Bestemmelsen vil også kunne finde anvendelse, hvis et retsmøde skulle blive udsat på grund af et utjenligt forsøg på forkyndelse for rekvisitus. I den forbindelse må det dog indgå i vurderingen, i hvilket omfang rekvirenten har haft mulighed for at få udsat sagen til en dato inden for 3-månedersfristen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 5.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 4

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 2010. Dog foreslås det, at ændringen af retsplejelovens § 325, stk. 4, om de økonomiske betingelser for fri proces i sager om ægteskab eller forældremyndighed (lovforslagets § 1, nr. 14) træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Til § 5

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Dog kan ændringen af domstolsstyrelsesloven (lovforslagets § 2) ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland.